Průvodce/průvodkyně přírodou (kód: 16-002-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo životního prostředí
Skupina oborů: Ekologie a ochrana životního prostředí (kód: 16)
Týká se povolání: Průvodce přírodou
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou	4
Orientace v přírodovědě a v ochraně přírody a krajiny	4
Organizační příprava a zabezpečení exkurze vedené průvodcem přírodou	4
Orientace v terénu a mapách	4
Poskytování první pomoci	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 19.06.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit hlavní zásady přípravy dobré interpretace (přednášky a vedené exkurze)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zpracovat podklady k přednášce na vybrané téma z různých zdrojů, včetně krátké elektronické prezentace	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Zpracovat podklady k vedené exkurzi na vybrané téma z různých zdrojů, včetně krátké prezentace	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Na základě zpracovaných podkladů předvést průběh vedené exkurze (úvod exkurze, přivítání účastníků, výklad trasy, motivace účastníků, zásady bezpečnosti na exkurzi)	Praktické předvedení
e) Předvést popis a výklad k vybrané přírodnině na základě zpracovaných podkladů	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Předvést způsoby aktivního zapojení účastníků do exkurze, prohlídky výstavy nebo přednášky, zvýšení jejich motivace, způsoby udržení pozornosti	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v přírodovědě a v ochraně přírody a krajiny

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Určit minimálně 20 ze 30 předložených druhů organismů, hornin a nerostů, typů biotopů či ekosystémů, rozpoznat hlasy a stopy živočichů a siluety ptáků vyskytujících se v daném regionu (kraj, NP, CHKO) s důrazem na chráněné, vzácné a invazní druhy s jejich stručnou charakteristikou a zajímavostmi	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat stanoviště a jejich vztahy mezi horninovým prostředím lokality, vegetací a živočichy v dané lokalitě v rámci daného regionu	Ústní ověření
c) Popsat historii osídlení a socioekonomické vztahy a vliv na ochranu přírody daného území	Ústní ověření
d) Vysvětlit systém ochrany přírody v ČR včetně kontextu k EU a relevantní legislativní normy (Natura 2000, CITES)	Ústní ověření
e) Charakterizovat náhodně vybrané národní parky a chráněné krajinné oblasti v ČR i s jejich interpretačním potenciálem	Ústní ověření
f) Charakterizovat vybraná příhraniční chráněná území (navazující na ČR) v Evropě	Ústní ověření
g) Popsat zajímavá a důležitá místa (další zajímavosti, integrovaný záchranný systém, dopravu atd.) v okolí daného území	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační příprava a zabezpečení exkurze vedené průvodcem přírodou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat postup přípravy exkurze a uvést požadované vstupní informace pro její realizaci	Písemné a ústní ověření
b) Předpovědět počasí podle synoptické mapy, stávajícího stavu počasí nebo volně dostupného zdroje	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vysvětlit pojem pocitová teplota a uvést nebezpečí z ní vyplývající	Písemné a ústní ověření
d) Charakterizovat specifika podnebí a dalších relevantních přírodních podmínek v různých velkoplošných zvláště chráněných územích v ČR	Písemné ověření
e) Specifikovat jednotlivé typy cílových skupin včetně skupin se zvláštními potřebami a uvést jejich vliv na rozdíly interpretace a plánování exkurze	Písemné ověření
f) Uvést zásady bezpečného pobytu a pohybu v různých typech terénu v letním i zimním období s různou cílovou skupinou účastníků	Ústní ověření
g) Uvést doporučené vybavení průvodce a účastníků a popsat vlastnosti tohoto vybavení	Ústní ověření
h) Uvést a předvést řešení krizových a neobvyklých situací v terénu	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v terénu a mapách

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit/navrhnout trasu exkurze podle mapy včetně zajímavých, únikových a kritických míst a vypracovat její výškový profil a časový průběh	Praktické předvedení
b) Číst funkčně v topografických mapách, charakterizovat měřítka a legendy map, předvést práci s digitálními mapami (veřejné mapové servery apod.)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Určit azimut, pojmenovat a určit místo podle mapy, najít na mapě konkrétní turisticky významné místo, stanovit jeho zeměpisné souřadnice	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Vytvořit jednoduchý plánek nebo nákres terénu podle reálné situace v terénu	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Určit vzdálenosti terénních a místopisných bodů v terénu	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Poskytování první pomoci

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat bezpečnostní pravidla před zahájením první pomoci	Ústní ověření
b) Vyhodnotit rychle nenadálou situaci (např. bezvědomí, epileptický záchvat), určit druh a rozsah poranění či poškození a navrhnout způsoby řešení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Uvést správnou podobu rozhovoru při volání na záchranný systém	Praktické předvedení
d) Uvést a vysvětlit správný postup při neodkladné resuscitaci	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Uvést a vysvětlit správný postup poskytnutí první pomoci při nejčastějších úrazech (vykloubení kotníku, poranění vazů kotníku, kolene, ramene, svalové zranění, mdloby, nevolnost apod.)	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - https://nsp.cz/jednotka-prace/pruvodce-prirodou#zdravotni-zpusobilost).

Autorizovaná osoba ve své první reakci na obdrženou žádost uchazeče informuje uchazeče, že k výkonu povolání je potřebné také jazykové vzdělání v cizím jazyce na maturitní úrovni (B1) a dobrá tělesná zdatnost.

Je třeba využívat komplexní úkoly, např. u kompetence „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“ připravené podklady k přednášce a exkurzi využít při plnění kritérií a), b), c), d) a e).

Pokyny k odevzdání písemných prací a připravených elektronických prezentací:
- Práce se tematicky věnují uchazečem vybranému velkoplošnému chráněnému území nebo regionu.
- Uchazeč předá připravené písemné podklady 30 dní před zkouškou autorizované osobě k prostudování a sdělí, který region v ČR (kraj, NP, CHKO) si vybral. Sdělí témata, která si vybral pro kompetenci „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“, kritéria b), c) a d), přírodninu pro kritérium e). Zároveň sdělí, kterou lokalitu si vybral pro kompetenci „Orientace v přírodovědě a v ochraně přírody a krajiny“, kritéria b), c) a g). Autorizovaná osoba vybraná témata, přírodninu a lokalitu potvrdí, nebo požádá o jejich změnu s doporučením, co považuje za vhodné, a to nejpozději 7 dní po obdržení podkladů, minimálně 21 dní před datem konání zkoušky.

Kompetence „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“, kritérium b)
- Pokyny k připravené přednášce: uchazeč si sám vybere region (viz předchozí bod) a přírodní hodnoty daného regionu, práce v rozsahu 10 normostran; elektronická prezentace bude vyhotovena v např. MS Powerpoint nebo podobném prezentačním softwaru v délce 15 minut.

Kompetence „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“, kritérium c)
- Podklady mají podobu zpracované trasy se zastaveními; komisi bude předána osnova exkurze s trasou vyznačenou na mapě; uchazeč si ji vybere sám: 1. region a jeho přírodní hodnoty, 2. cílovou skupinu, exkurze bude prezentována desetiminutovým výkladem a fotografiemi trasy a zastavení.

Kompetence „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“, kritérium c)
- Uchazeč provede popis přírodniny, kterou si předem vybral, až při zkoušce. Toto kritérium ověřuje především komunikační schopnosti uchazeče.

Kompetence „Příprava a prezentace interpretačních aktivit průvodce přírodou“, kritérium f)
- Lze hodnotit v rámci předvedení kritéria d), pokud by chybělo, vyzve zkoušející uchazeče k samostatnému předvedení.

Kompetence „Orientace v přírodovědě a v ochraně přírody a krajiny“, kritérium a)
- Uchazeč musí z předložených 30 přírodnin a hlasů živočichů 20 správně určit. Výběr předložených 30 ukázek bude respektovat regionální zaměření zvolené uchazečem (viz Pokyny k odevzdání písemných prací).
- Kritéria b), c), d), e), f), g) budou hodnocena u zkoušky ústním ověřením.

Kompetence „Organizační příprava a zabezpečení exkurze vedené průvodcem přírodou“, kritérium h)
- Jedná se o ověření schopností improvizace uchazeče. Modelové krizové situace zadá zkoušející v průběhu zkoušky. Zkoušející zde mohou uplatnit své zkušenosti z praxe. Příklady krizových situací jsou: krupobití (kroupy o průměru 3

cm), zlomená noha účastníka, uštknutí zmijí uchazeče jako vedoucího výpravy, neprůjezdná silnice či neprůchodná cesta na trase.

Kompetence „Orientace v terénu a mapách“, kritérium a)
- Autorizovaná osoba zadá uchazeči na místě trasu v uchazečem zvoleném území nebo regionu, uchazeč zpracuje na místě ve 20 minutách a autorizované osobě předloží.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 2 členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou se zaměřením na přírodní vědy, lesnictví nebo zemědělství a alespoň 5 let odborné praxe jako průvodce cestovní kanceláře zaměřené na pobyty v přírodě nebo strážce přírody nebo odborný pracovník v oblasti ochrany přírody a absolvování kurzu první pomoci v rozsahu 20 hodin.
b) Vyšší odborné vzdělání se zaměřením na přírodní vědy, lesnictví nebo zemědělství a alespoň 5 let odborné praxe jako průvodce cestovní kanceláře zaměřené na pobyty v přírodě nebo strážce přírody nebo odborný pracovník v oblasti ochrany přírody a absolvování kurzu první pomoci v rozsahu 20 hodin.
c) Vysokoškolské vzdělání nejméně bakalářského studijního programu se zaměřením na přírodní vědy, lesnictví nebo zemědělství a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti ochrany přírody nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo učitele odborných předmětů v oblasti ekologie a ochrany přírody a absolvování kurzu první pomoci v rozsahu 20 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- PC s příslušným prezentačním softwarem, dataprojektor a promítací plátno
- Sada min. 30 ks místních přírodnin (případně jejich fotografie či ukázky organismů, hornin a nerostů, biotopů či ekosystémů, vycpaniny, nahrávky zvukových projevů živočichů, siluety ptáků)
- Synoptická mapa a přístupné internetové služby související s předpovídáním počasí
- Fyzikální mapa ČR se ZCHÚ
- Mapa daného území 1:25 000
- Buzola, GPS navigace / mobilní telefon
- Lékárnička
- Flipchart a fixy
- Papír na psaní a psací potřeby
- Klidná zkušební místnost
- Přírodní či přírodě blízké biotopy
- Figurína a zdravotnický materiál

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 45 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Doba trvání písemné části zkoušky jednoho uchazeče je 30 minut.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Správa Národního parku České Švýcarsko
Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava
Správa Krkonošského národního parku